

Adran 2

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

2

Ym mis Ionawr 2019, roedd 187 o ysgolion uwchradd yng Nghymru. Mae hyn wyth yn llai nag ym mis Ionawr 2018 ac yn bennaf o ganlyniad i ysgolion yn uno'n un ysgol uwchradd newydd neu ysgol pob oed newydd (Llywodraeth Cymru, 2019m).

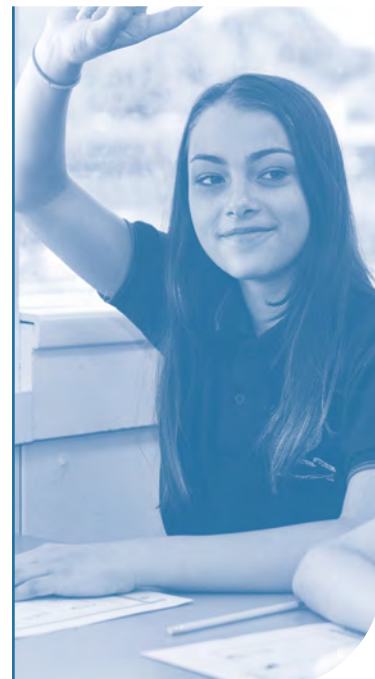
Yn 2018-2019, arolygwyd 29 o ysgolion. Mae'r canfyddiadau o'r holl arolygiadau wedi llywio'r adroddiad hwn.

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Safonau

Mae safonau'n dda neu'n well mewn bron i hanner o ysgolion uwchradd. Yn yr ysgolion hyn, mae llawer o ddisgyblion yn gwneud cynnydd cryf o ran datblygu eu dealltwriaeth, eu gwybodaeth a'u medrau. Yn yr ychydig achosion gorau, mae disgyblion yn meddwl yn ddwys ac yn feirniadol am gysyniadau sy'n benodol i bwnc. Defnyddiant eu gwybodaeth bynciol yn fedrus i ddatblygu eu syniadau mewn cyd-destunau cyfarwydd ac anghyfarwydd. Gall y disgyblion hyn wneud rhagfynegiadau rhesymedig, llunio casgliadau a ffurfio cyfatebiaethau. Ar ddiwedd cyfnod allweddol 4, mae llawer o ddisgyblion yn yr ysgolion hyn yn perfformio'n dda yn eu harholiadau, gan adlewyrchu eu cynnydd yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol uwchradd.

Mewn dosbarthiadau chweched, mae llawer o ddisgyblion yn gwneud cynnydd cryf o ran eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth. Maent yn ennill dealltwriaeth gadarn o gysyniadau cymhleth ac yn datblygu eu gallu i gymhwyso eu dysgu i sefyllfaoedd newydd. Mae ychydig o ddysgwyr yn cael trafferth â'u hastudiaethau, yn enwedig y rhai y mae lefelau eu cyrhaeddiad blaenorol yn gymedrol. Nid yw tua un o bob pum disgybl Blwyddyn 12 yn symud ymlaen o Safon UG i Safon Uwch. Yn aml, mae'r dysgwyr hyn yn trosglwyddo i lwybr mwy priodol fel cwrs galwedigaethol, cyflogaeth neu hyfforddiant.

Cyrsiau safon uwch mewn dosbarthiadau chweched a cholegau addysg bellach (Estyn, 2018a)

Mae'n adrodd ar safonau, darpariaeth ac arweinyddiaeth mewn cyrsiau Lefelau Uwch TAG (Safon Uwch) mewn dosbarthiadau chweched ysgolion a cholegau addysg bellach. Mae'n ystyried amrywiaeth o ffactorau, fel safonau mewn Safon Uwch a sut caiff y rhain eu mesur, ansawdd yr addysgu a'r asesu, natur y cwricwlwm Safon Uwch a gynigir ac arweinyddiaeth strategol, gan gynnwys gweithio mewn partneriaeth.

Mewn chwech o bob deg ysgol, mae disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim yn gwneud cynnydd da o'u manau cychwyn. Fodd bynnag, mae'r grŵp hwn o ddisgyblion yn parhau i berfformio islaw disgyblion eraill.

Mae merched yn parhau i berfformio'n well na bechgyn a chynyddodd y bwlch fymryn rhwng y naill a'r llall yn y rhan fwyaf o ddangosyddion yn 2019 (StatsCymru, 2019g). Mae'r gwahaniaeth rhwng y ddau ryw yn arbennig o amlwg o ran datblygu medrau llythrennedd, yn enwedig ysgrifennu. Mae llai o fechgyn na merched yn datblygu diddordeb mewn darllen er pleser. Mewn llawer o achosion, mae bechgyn yn cyflwyno eu syniadau'n dda ar lafar ac mae merched yn dangos llai o hyder yn eu hatebion ar lafar na bechgyn.

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

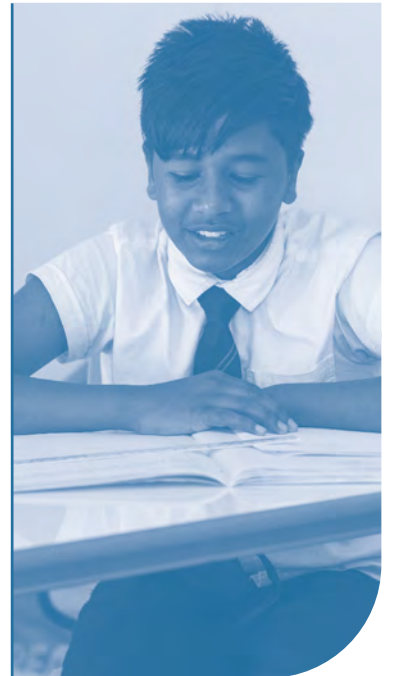
Mewn gwersi, nid oes gwahaniaeth sylweddol o ran y modd y mae bechgyn a merched yn datblygu eu medrau rhifedd. Yn gyffredinol, mae bechgyn yn dangos agweddau cadarnhaol tuag at gwblhau tasgau mathemategol. Fodd bynnag, mae merched yn perfformio'n well na bechgyn mewn mathemateg TGAU. Mae perfformiad bechgyn mewn gwyddoniaeth, sy'n gofyn am lefelau uchel o lythrennedd a rhifedd yn ogystal â gwybodaeth bynciol, yn is na pherfformiad merched.

Mae mwyafrif o ddisgyblion yn gwrando ar, ac yn ymateb i, bobl eraill yn ofalus. Maent yn defnyddio ystod eang o eirfa gyffredinol a geirfa sy'n benodol i bwnc ac yn cyfleu eu syniadau'n glir. Maent yn ymateb yn dda i gwestiynau eu hathrawon neu'u cyfoedion ac yn cynnig atebion rhesymedig. Yn yr ychydig achosion gorau, mae disgyblion yn ymgysylltu'n dda â'i gilydd mewn trafodaethau bywiog a dymunol. Dangosant chwilfrydedd gan ofyn cwestiynau, yn ogystal â'u hateb.

Mewn saith o bob deg ysgol, mae disgyblion yn darllen amrywiaeth o destunau i wella eu dysgu'n briodol. Mae mwyafrif ohonynt yn darllen ar goedd yn gymwys gyda mynegiant priodol. Maent yn cip ddarllen (sgimio) ac yn llithr ddarllen (sganio) testunau i gael trosolwg neu chwilio am wybodaeth benodol yn gymwys. Mae lleiafrif o ddisgyblion yn datblygu eu gallu i resymu a dod i gasgliad yn dda. Maent yn cyfodod ac yn dadansoddi deunydd yn fedrus, er enghraifft wrth werthuso pa mor ddiduedd yw ystod o ffynonellau am Nelson Mandela ac apartheid mewn gwersi hanes. Yn yr enghreifftiau gorau, mae disgyblion yn darllen testunau sy'n herio eu syniadau, er enghraifft wrth ddadansoddi cysyniad cyfrifoldeb yn 'A Christmas Carol' gan Charles Dickens. Mewn lleiafrif o ysgolion, nid yw disgyblion yn darllen yn ddigon aml i sicrhau dealltwriaeth mewn pynciau heblaw Cymraeg neu Saesneg.

Mewn mwyafrif o ysgolion, mae disgyblion yn ysgrifennu darnau estynedig addas ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfaoedd a dibenion ar draws pynciau. Mae mwyafrif o ddisgyblion yn trefnu eu hysgrifennu yn baragraffau yn systematig ac yn cyfleu eu syniadau'n glir. Mae ychydig ohonynt yn ysgrifennu â soffistigeiddrwydd cynyddol ac yn cynhyrchu darnau o ysgrifennu creadigol a difyr. Ni all lleiafrif o ddisgyblion, yn enwedig bechgyn, gyfleu eu syniadau'n gydlynus. Nid yw'r disgyblion hyn yn deall sut i strwythuro eu hysgrifennu. Gwnânt gamgymeriadau cyson mewn sillafu, gramadeg ac atalnodi ac nid ydynt yn gwirio'u hysgrifennu i sicrhau ei fod yn gwneud synnwyr.

Mae llawer o ddisgyblion yn defnyddio eu medrau rhifedd ar draws y cwricwlwm yn briodol. Yn gyffredinol, caiff gwaith graff ei gwblhau i safon uchel, yn enwedig mewn gwersi gwyddoniaeth. Mae gan fwyaf frif o ddisgyblion ddealltwriaeth gadarn o gyfran a phryd i ddefnyddio technegau penodol i ateb cwestiynau neu ddatrys problemau. Fodd bynnag, mewn lleiafrif o ysgolion, nid yw disgyblion yn defnyddio eu medrau datrys problemau yn ddigon aml, gan gynnwys mewn gwersi mathemateg. Yn yr ysgolion hyn, maent yn tueddu i ddefnyddio medrau rhifedd sylfaenol iawn yn unig, ac nid ydynt yn datblygu'r rhain ymhellach ar draws pynciau. Mewn ychydig o achosion, mae disgyblion yn ymgymryd ag ymarferion rhifedd annaturiol nad ydynt yn datblygu eu dealltwriaeth bynciol na'u medrau rhifedd.

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Mewn ychydig o achosion, mae disgyblion mewn ysgolion cyfrwng Saesneg yn datblygu eu meistrolaeth o'r Gymraeg yn dda wrth iddynt drosglwyddo o'r ysgol gynradd. Maent yn ennill geirfa eang ac yn cyfathrebu ag ynganiad cynyddol gywir wrth iddynt symud trwy'r ysgol. Fodd bynnag, mewn llawer o achosion, mae cynnydd disgyblion yn y Gymraeg yn araf yn yr ysgol uwchradd. Er eu bod yn aml yn gallu ateb cwestiynau arholiadau ysgrifenedig yn briodol, mae medrau llafar llawer o ddisgyblion wedi'u datblygu'n wael. Yn aml, ni allant ddeall nac ymateb i gwestiynau neu ddatganiadau syml ar lafar.

Mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, daw'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn siaradwyr Cymraeg rhugl. Mae llawer ohonynt yn datblygu eu gallu i ysgrifennu Cymraeg yn dda hefyd, ac maent yn ennill gafael gadarn ar gystrawen a gramadeg. Fodd bynnag, mae gormod o ddisgyblion nad ydynt yn defnyddio'r Gymraeg wrth drafod eu gwaith neu mewn sefyllfaoedd anffurfiol. Mewn ysgolion dwyieithog, mae mwyafrif y disgyblion yn tueddu i ddefnyddio Saesneg mewn sgysiau cymdeithasol ac mewn trafodaethau dosbarth, yn aml o ganlyniad i'r angen i osgoi eithrio'r rhai nad ydynt yn rhugl yn yr iaith. Mae hyn yn cyfyngu ar eu rhuglder a'u hawydd i ddefnyddio'r iaith.

Mewn ychydig o achosion, mae disgyblion yn datblygu eu medrau TGCh yn dda ar draws y cwricwlwm. Defnyddiant nodweddion meddalwedd fel y gallu i greu fformiwlâu mewn taenlenni, rhaglennu robotiaid i fynd trwy ddrysfa yn eu gwersi dylunio a thechnoleg, a chasglu gwybodaeth o gronfeydd data i lywio eu dealltwriaeth o faterion yn ymwneud â mudo byd-eang. Yn yr ysgolion hyn, mae disgyblion yn dechrau datblygu dealltwriaeth o'r medrau sy'n tanategu technolegau digidol hefyd. Mewn llawer o ysgolion, mae disgyblion yn defnyddio TGCh mewn modd mwy cyfyngedig. Er enghraifft, defnyddiant brosesu geiriau syml neu gwnânt gyflwyniadau sylfaenol ar sleidiau. Nid yw'r mathau hyn o weithgarwch yn datblygu nac yn ymestyn ystod eu medrau TGCh. Yn benodol, nid yw disgyblion yn defnyddio cymwysiadau mwy heriol fel taenlenni i drin data neu greu modelau mathemategol.

Mewn mwyafrif o achosion, yn enwedig mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg a dwyieithog, mae mwyafrif o ddisgyblion yn datblygu eu dawn greadigol yn dda iawn. Y disgyblion sy'n datblygu'r medrau hyn bellaf yw'r rhai sy'n manteisio ar gyfleoedd i gymryd rhan mewn digwyddiadau diwylliannol fel Eisteddfod ysgol, cystadlaethau celf neu gerddoriaeth, a chynyrchiadau drama.

Lles ac agweddau at ddysgu

Mewn tua un o bob deg ysgol, mae lles disgyblion a'u hagweddau at ddysgu yn rhagorol. Yn yr ysgolion hyn, mae bron pob un o'r disgyblion yn mwynhau dod i'r ysgol, ac mae cyfraddau presenoldeb yn uchel iawn. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn ddysgwyr brwdfrydig, dyfeisgar ac annibynnol. Maent yn parchu ei gilydd ac yn datblygu synnwyr cryf o gyfrifoldeb a dinasyddiaeth. Yn yr ysgolion hyn, mae'r cyngor ysgol yn rhagweithiol ac fe gaiff effaith eang ar brofiadau disgyblion, fel dylanwadu ar y cwricwlwm a'r addysgu.

Mewn saith o bob deg ysgol, mae disgyblion yn dangos agweddau cadarnhaol at eu gwaith. Yn yr ysgolion hyn, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn llawn cymhelliant ac yn dangos lefelau uchel o wydnwch wrth fynd i'r

Ysgol Gyfun Gymraeg Bryn Tawe

Roedd Ysgol Gyfun Gymraeg Bryn Tawe o'r farn nad oedd digon o ddisgyblion yn cael eu cynrychioli ar ei chyngor ysgol. Penderfynwyd creu chwe chyngor gwahanol, bob un ohonynt yn gweithio ar flaenoriaethau penodol.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

afael â thasgau anodd. Yn yr ysgolion hyn, mae disgyblion yn mynychu sesiynau adolygu ar ôl yr ysgol, yn aml yn ystod penwythnosau a gwyliau. Er bod hyn yn gyffredinol yn cael effaith gadarnhaol ar eu canlyniadau mewn arholiadau, mae disgyblion yn aml yn teimlo bod pwysau gan ysgolion i fynychu'r rhain yn cael effaith negyddol ar eu lles. Mewn lleiafrif o ysgolion, nid oes gan ddisgyblion annibyniaeth na gwydnwch, ac maent yn rhoi'r gorau i ganolbwyntio yn rhy hawdd.

Mewn llawer o ysgolion, mae disgyblion yn deall yn dda bwysigrwydd presenoldeb da. Fodd bynnag, mewn ychydig o ysgolion, mae presenoldeb gwael yn cyfrannu at ddeilliannau gwael mewn dysgu a lles. Yn y mwyafrif o ysgolion, mae disgyblion yn datblygu eu medrau cymdeithasol yn dda ac yn dangos parch a chwarteisi at bobl eraill. Mae ymddygiad yn dda mewn tua chwech o bob deg ysgol. Yn yr ysgolion hyn, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn hyderus yn y modd y mae arweinwyr ysgol yn ymateb i achosion o fwlio. Fodd bynnag, mewn lleiafrif o ysgolion, mae ymddygiad gwael gan o leiaf ychydig o ddisgyblion yn tarfu ar eu dysgu nhw, a dysgu disgyblion eraill. Nid yw ychydig dros un o bob deg disgybl yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol o ganlyniad i ymddygiad gwael cyson gan ddisgyblion eraill, neu fwlio.

Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu dealltwriaeth gadarn o sut i fyw yn iach. Fodd bynnag, mae llawer o'r disgyblion hyn yn ei chael yn anodd cymhwyso'r dysgu hwn i'w bywydau eu hunain. Maent yn dewis bwyd afiach ac nid ydynt yn gwneud digon o ymarfer corff.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion y chweched dosbarth yn mwynhau eu hastudiaethau, er bod llawer ohonynt yn gweld bod gofynion eu cyrsiau'n achosi straen iddynt. Yn gyffredinol, maent yn fodolau rôl da ar gyfer disgyblion iau, ac mewn llawer o achosion, yn helpu cefnogi eu dysgu a'u lles.

Addysgu a phrofiadau dysgu

Yn yr ychydig enghreifftiau gorau, mae athrawon yn dangos angerdd dros eu pwnc, a defnyddiant wybodaeth fanwl i gynllunio profiadau dysgu sy'n ennyn diddordeb disgyblion ac yn ysgogi eu chwilfrydedd. Maent yn annog a chefnogi disgyblion yn gyson ac yn cynnig lefelau uchel o her iddynt. Defnyddiant holi yn fedrus i archwilio ffordd disgyblion o feddwl, a dyfnhau eu dealltwriaeth. Yn yr achosion hyn, nid yw athrawon fel arfer yn glynu at arddull addysgu benodol. Wrth gynllunio eu gwersi, maent yn ystyried eu dulliau'n ofalus i weddu i'r testun a sicrhau eu bod yn amlygu'r gorau yn eu disgyblion.

Mewn ysgolion lle mae'r addysgu'n dda o leiaf, mae'r rhan fwyaf o athrawon yn sicrhau perthnasoedd gwaith cadarnhaol ac mae ganddynt wybodaeth bynciol dda. Mae llawer ohonynt yn cynnig esboniadau clir ac yn darparu anogaeth addas. Maent yn cynllunio eu gwersi'n ofalus i ennyn diddordeb disgyblion, ac yn cynnwys amrywiaeth o ddulliau dros gyfnod. Ceir lefel briodol o her ar gyfer yr holl ddisgyblion, gan gynnwys y rhai mwy abl a'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol. Yn yr ysgolion hyn, mae athrawon yn gwneud defnydd effeithiol o holi i wirio dealltwriaeth disgyblion. Mewn lleiafrif o achosion, mae athrawon yn gofyn cwestiynau treiddgar i herio dealltwriaeth disgyblion a datblygu eu gallu i ymateb ar lafar.

Ysgol Gymunedol Cwmtawe

Yn Ysgol Gymunedol Cwmtawe, mae disgyblion yn cymryd perchnogaeth, ac yn teimlo eu bod yn cael eu cynnwys mewn creu'r cwricwlwm. Cânt eu hannog i ymchwilio i gyrsiau priodol ac ystyried llwybrau gyrfaa posibl.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Ysgol Uwchradd Caerdydd

Mae buddsoddi mewn dysgu ac addysgu wedi helpu Ysgol Uwchradd Caerdydd i greu gweledigaeth newydd ar gyfer gwella, gyda phwyslais ar arweinyddiaeth a dysgu proffesiynol. I gyflawni'r weledigaeth hon, caiff athrawon eu grymuso i gynnig cydbwysedd o gymorth a her yn eu hystafelloedd dosbarth.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Mewn ysgolion lle mae meysydd sylweddol i'w gwella mewn addysgu, mae llawer o'r diffygion o ganlyniad i gynllunio gwael. Mae'r diffygion hyn yn cynnwys:

- diffyg her, yn enwedig i'r rhai mwy abl
- athrawon yn cynnig gormod o gymorth neu 'sgaffaldio' i ddisgyblion, sy'n cyfyngu ar eu hannibyniaeth
- cyflymdra amhriodol i weithgareddau dysgu
- gweithgareddau llythrennedd neu rifedd annaturiol neu wedi'u strwythuro wael
- cymorth gwael i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol
- athrawon yn parhau â strategaethau nad ydynt yn gweithio oherwydd eu bod o'r farn fod angen iddynt eu defnyddio i gydymffurfio â pholisi'r ysgol

Yn y rhan fwyaf o wersi, mae athrawon yn monitro cynnydd disgyblion yn fanwl ac yn eu helpu i wella eu gwaith trwy holi medrus a sensitif sy'n hyrwyddo meddwl, myfyrio a datrys problemau. Fodd bynnag, mae ansawdd y sylwadau ysgrifenedig ar waith disgyblion yn rhy amrywiol. Yn yr enghreifftiau mwyaf defnyddiol, mae arweinwyr yn annog dull strategol o farcio gwaith disgyblion. Yn yr achosion hyn, nid yw athrawon yn marcio pob darn o waith yn fanwl. Yn hytrach, maent yn rhoi eu sylw i dasgau sy'n mynnu ateb estynedig gan ddisgyblion ac yn cynnig adborth iddynt sy'n canolbwyntio ar fedrau, gwybodaeth neu ddealltwriaeth benodol. Maent yn dilyn hyn â chyfleoedd i ddisgyblion wella agweddau penodol ar eu gwaith, ac yn sicrhau eu bod yn cwblhau'r rhain. Mewn gormod o achosion, mae athrawon yn marcio gwaith yn hollgynhwysfawr, ond nid ydynt yn cynnig cyngor ystyrlon nac yn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion wella agweddau ar eu gwaith. Mae'r arfer hon yn llafurus ac nid yw'n ysgogi gwelliant ym medrau na dealltwriaeth bynciol disgyblion.

Yn y mwyafrif o ysgolion, mae prosiectau neu fentrau addas i helpu disgyblion i ymgynefino pan fyddant yn trosglwyddo o'u hysgol gynradd. Mae tua dwy o bob deg ysgol yn cynllunio eu cwricwlwm i adeiladu'n effeithiol ar brofiadau disgyblion yng nghyfnod allweddol 2. Yn yr achosion hyn, mae arweinwyr o ysgolion uwchradd yn cyfarfod yn rheolaidd â'u cymheiriaid yn yr ysgolion cynradd sy'n eu bwydo i addasu eu cynlluniau gwaith i sicrhau eu bod yn adeiladu ar ddysgu blaenorol disgyblion. Fodd bynnag, mewn llawer o achosion, nid yw arweinwyr pwnc yn gwneud hyn ac maent o'r farn fod safoni gwaith gyda'r ysgolion cynradd sy'n eu bwydo yn ddigonol i sicrhau dilyniant esmwyth. Yn aml, mae'r dull hwn yn golygu bod disgyblion yn gweithio ar lefel rhy isel ar ddechrau Blwyddyn 7 neu maent ond yn ailadrodd gwaith a wnaethant eisoes yng nghyfnod allweddol 2.

Mae llawer o ysgolion yn trafod agweddau ar y Cwricwlwm i Gymru gyda'u staff a/neu'u disgyblion. Ar yr adeg hon, mae'r ymgynghoriad hwn yn cynnwys casglu adborth am y cwricwlwm drafft yn ogystal â thrafodaethau a gwerthusiadau am y cwricwlwm presennol. Mae mwyafrif o ysgolion yn ymgymryd â phrosiectau diddorol ar raddfa fach sy'n gysylltiedig â'r Cwricwlwm i Gymru, er enghraifft cynllunio profiadau dysgu diwygiedig ar gyfer disgyblion Blwyddyn 7 a Blwyddyn 8, cryfhau trefniadau pontio gydag ysgolion cynradd partner neu feithrin cysylltiadau cryfach â grwpiau a sefydliadau cymunedol i gryfhau'r profiadau y maent yn eu cynnig i'w disgyblion.

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Mae ychydig o ysgolion yn rhoi bach iawn o bwyslais ar gyfnod allweddol 3, ac maent wedi lleihau'r amser cwricwlwm a neilltuir i ddwy flynedd, gan ddechrau â chwricwlwm cyfnod allweddol 4 ym Mlwyddyn 9. Mae hyn yn galluogi iddynt ganolbwyntio mwy ar gaffael cymwysterau ond yn lleihau cyfleoedd i ysgolion gynllunio'n greadigol a chynnig cwricwlwm eang ar gyfer disgyblion. Mewn lleiafrif o ysgolion, mae'n ofynnol i ddisgyblion weithio tuag at gymwysterau a fydd yn gwella dangosyddion perfformiad yr ysgol. Mae'r arfer hon yn mynd ag amser a ffocws oddi wrth gymwysterau y mae disgyblion a chyflogwyr yn eu gwerthfawrogi, ac sy'n darparu profiadau dysgu gwerthfawr ar gyfer disgyblion.

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion yn trefnu disgyblion llai abl yn ôl setiau mewn dosbarthiadau llai o faint, gan alluogi athrawon i dreulio mwy o amser yn darparu ar gyfer anghenion penodol disgyblion unigol, er y gall hyn arwain at grwpiau mawr yn y setiau uchaf, sy'n gallu cyfyngu ar y rhyngweithio a gaiff y disgyblion mwy abl â'u hathro. Mae llawer o ysgolion yn cynllunio llwybrau cwricwlwm ychwanegol neu hyblyg addas ar gyfer grwpiau penodol o ddisgyblion, er enghraifft ar gyfer y rhai sydd mewn perygl o ymddieithrio neu ar gyfer disgyblion mwy abl. Fodd bynnag, mae nifer y llwybrau galwedigaethol sydd ar gael i ddisgyblion wedi'i chyfyngu ar y cyfan, gan gwmpasu ystod gyfyngedig o feysydd y cwricwlwm.

Mewn llawer o ysgolion, mae'r dewisiadau a gynigir yng nghyfnod allweddol 4 a chyfnod allweddol 5 yn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i ddisgyblion ddewis cymwysterau priodol. Fodd bynnag, mewn ychydig o ysgolion, caiff y cwricwlwm ei gynllunio gyda golwg ar yr effaith ar y dangosyddion perfformiad, er enghraifft dechrau cyrsiau TGAU ym Mlwyddyn 9 a gohirio'r amserlen er mwyn i ddisgyblion astudio cymwysterau ychwanegol. At ei gilydd, mae amrywiaeth y dewis yng nghyfnod allweddol 4 wedi lleihau yn y blynyddoedd diwethaf, a rhoddwyd mwy o amser i bynciau craidd. Ychydig o ysgolion yn unig sydd wedi llwyddo i hyrwyddo nifer y disgyblion sy'n astudio cyrsiau ieithoedd tramor modern neu gyrsiau cerddoriaeth.

Mewn llawer o ysgolion, mae darpariaeth addas ar gyfer datblygu llythrennedd disgyblion ar draws y cwricwlwm. Yn yr ysgolion hyn, mae adrannau'n cynllunio cyfleoedd defnyddiol ar gyfer datblygu llafaredd, darllen ac ysgrifennu disgyblion ar draws y cwricwlwm. Mae mwyafrif o adrannau'n sicrhau bod cyfleoedd perthnasol i ddisgyblion fireinio eu hysgrifennu estynedig a gwella cywirdeb eu gwaith ysgrifenedig. Mewn lleiafrif o ysgolion, nid yw'r cynllunio ar gyfer datblygiad cydlynus medrau llythrennedd disgyblion, yn enwedig ysgrifennu, yn ddigon effeithiol.

Mae mwyafrif yr ysgolion yn cynllunio'n briodol ar gyfer datblygu rhifedd disgyblion ar draws y cwricwlwm. Ar y cyfan, caiff y gweithgareddau mwyaf buddiol eu cynllunio gan adrannau gwyddoniaeth, technoleg a daearyddiaeth. Mae'r adrannau hyn yn rhoi cyfleoedd dilys a heriol i ddisgyblion ddatrys problemau. Yn gyffredinol, mae llawer o'r adrannau hyn yn cynllunio'n dda i sicrhau bod disgyblion yn datblygu eu medrau graff. Mewn ychydig o achosion, mae adrannau'n cynnig gweithgareddau i ddisgyblion sy'n cynnwys lefel gymharol isel o her, er enghraifft cwblhau siartiau bar sylfaenol, wedyn eu lliwio. Mewn lleiafrif o ysgolion, mae cyfleoedd i ddatrys problemau trwy ddefnyddio rhifedd yn rhy gyfyngedig. Ceir ymyrraeth effeithiol o ran llythrennedd a rhifedd ar gyfer grwpiau o ddisgyblion yn y rhan fwyaf o ysgolion.

Ysgol Basaleg

Gweledigaeth Ysgol Basaleg yw datblygu diwylliant sy'n dathlu cydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae'n gwneud hyn gydag amrywiaeth o raglenni sy'n cael eu creu gan y disgyblion.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Ychydig o ysgolion yn unig sy'n cynllunio'n briodol i ddatblygu medrau TGCh disgyblion ar draws pynciau. Mewn llawer o ysgolion, mae rhwystrau rhag datblygu'r ddarpariaeth hon yn cynnwys:

- offer TGCh cyfoes annigonol
- diffyg hyder ymhlith staff i ddatblygu medrau TGCh disgyblion
- cynllunio gwael ar draws y cwricwlwm i ddatblygu medrau TGCh

Mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn dilyn llwybr cymhwyster priodol ar gyfer y Gymraeg, er bod cyfleoedd i ddisgyblion ymarfer eu Cymraeg mewn cyd-destunau heblaw eu gwersi Cymraeg yn parhau i fod yn gyfyngedig. Yn aml, mae gormod o ffocws ar ddealltwriaeth dechnegol disgyblion o ramadeg ar draul sicrhau bod disgyblion yn gallu deall Cymraeg llafar a chynnig atebion addas ar lafar i gwestiynau. Mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, caiff bron pob un o'r disgyblion eu cofrestru ar gyfer y cymhwyster TGAU mamiaith. Mae hyn yn cyfrannu'n dda at ddatblygu eu gallu i gyfathrebu'n ysgrifenedig ac ar lafar.

Gofal, cymorth ac arweiniad

Yn yr enghreifftiau gorau, mae ysgolion yn cynnig gofal, cymorth ac arweiniad o ansawdd uchel ar gyfer eu disgyblion. Yn yr ysgolion hyn, mae ethos eithriadol o ofalgar a chefnogol sy'n hyrwyddo lles disgyblion a'u hagweddau at ddysgu yn effeithiol. Mae staff yn cefnogi datblygiad personol disgyblion yn yr ystafell ddosbarth a thu hwnt i'w helpu i gyflawni eu llawn botensial.

Yn y mwyafrif o ysgolion, mae systemau defnyddiol ar gyfer olrhain cynnydd academaidd ac ymddygiad disgyblion, ynghyd â threfniadau addas ar gyfer delio ag unrhyw broblemau posibl neu danberfformio. Yn yr ysgolion hyn, mae staff yn defnyddio ystod eang o strategaethau, gan gynnwys ymgysylltu â rhieni ac asiantaethau allanol, i fynd i'r afael ag unrhyw broblemau. Mewn lleiafrif o ysgolion, nid yw systemau ar gyfer olrhain perfformiad disgyblion yn arwain at ymyriadau effeithiol. Mae hyn naill ai oherwydd bod gwybodaeth o asesiadau athrawon yn anghywir, nid yw targedau disgyblion yn ddigon heriol, neu mae staff yn canolbwyntio gormod ar ddisgyblion ym Mlwyddyn 11. Mae'r diffygion hyn yn golygu nad yw staff yn mynd i'r afael â bylchau yn nealltwriaeth disgyblion mewn modd amserol. O'u cyfuno ag addysgu gwael, caiff y diffygion hyn effaith sylweddol ar berfformiad disgyblion.

Cymorth i ddisgyblion yn Ysgol Bae Baglan

Roedd dwyn pedair ysgol amrywiol iawn ynghyd mewn lleoliad pob oed newydd sbon yn mynnu cymorth a llesiant di-dor, o ansawdd uchel, i'r holl ddisgyblion ac yn enwedig i'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r ymyriadau teilwredig yn mynd i'r afael ag anghenion disgyblion unigol yn llwyddiannus iawn, gyda chryn sensitifrwydd. Mae'r athroniaeth a'r arferion gweithio yn tarddu o'r gred sylfaenol y gall pob disgybl wneud cyfraniad gwerthfawr, ym mhob agwedd ar eu bywyd, a hynny yn eu datblygiad cymdeithasol, dinesig ac addysgol.

Ysgol Uwchradd yr Esgob Hedley

Mae'r Rhaglen Gyfoethogi arloesol yn mynd i'r afael â datblygu medrau bywyd pwysig, ac yn cefnogi cyflwyno'r cwricwlwm newydd i Gymru trwy brofiad ysgol gyfan ar gyfer disgyblion. Mae wedi'i chynllunio i ddarparu cyfleoedd ystyrlon i ddisgyblion ystyried ac ennill arbenigedd yn y medrau a'r priodoleddau y bydd eu hangen arnynt ac y byddant eisiau eu meddu wrth iddynt symud ymlaen mewn y byd

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Cydnabod
Rhagoriaeth
Recognising
Excellence

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

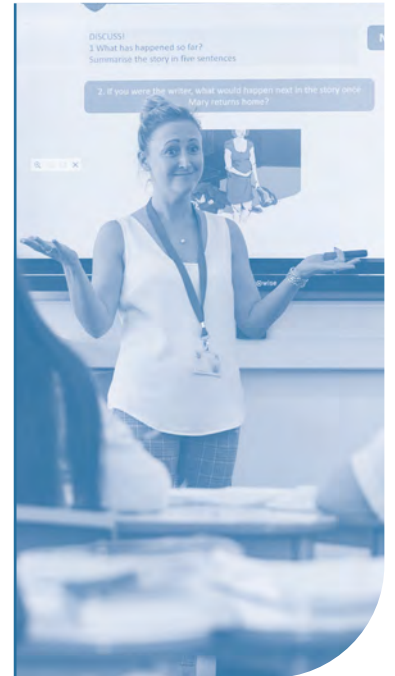
Mewn llawer o ysgolion, mae rhaglen addysg bersonol a chymdeithasol ddefnyddiol sy'n cwmpasu themâu fel dinasyddiaeth, medrau cymdeithasol, gwrth-radicalaiddio, camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl, rhyw a pherthnasoedd iach. Mewn ychydig o achosion, nid yw ysgolion yn cwmpasu'r ystod lawn o faterion sy'n bwysig i fywydau pobl ifanc, fel delio â phroblemau iechyd meddwl, yn ddigon da, ac nid yw ansawdd y profiadau dysgu'n ddigon da. Ym mron pob ysgol, mae trefniadau i hyrwyddo pwysigrwydd bwyta ac yfed yn iach yn addas. Mae llawer o ysgolion yn cynnig cyngor addas ar yrfaeoddi i ddisgyblion ac arweiniad pan fyddant yn dewis cyrsiau ar gyfer cyfnod allweddol 4 neu gyfnod allweddol 5. Fodd bynnag, mewn ychydig o achosion, nid yw ysgolion yn cynnig cyngor diduedd i ddisgyblion. O ganlyniad, mae disgyblion yn dilyn cyrsiau anaddas.

Mae llawer o ysgolion yn defnyddio ystod eang o strategaethau defnyddiol i gyfathrebu â rhieni. Mae'r rhain yn cynnwys defnyddio llwyfannau cyfryngau cymdeithasol, nosweithiau rhieni a nosweithiau â ffocws penodol, ar destunau fel bod yn ddiogel ar-lein neu newidiadau i'r cwricwlwm. Mewn llawer o achosion, mae adroddiadau i rieni ar gynnydd eu plentyn yn ddefnyddiol ac addysgiadol. Fodd bynnag, mewn ychydig o achosion, mae strwythur a chynnwys adroddiadau yn ddryslyd a di-fudd i rieni.

Yn y rhan fwyaf o ysgolion, mae cydweithio ag asiantaethau a gwasanaethau cymorth allanol yn fuddiol ac yn ategu cymorth yr ysgol ar gyfer disgyblion sy'n agored i niwed. Caiff hyn effaith gadarnhaol ar wella gwydnwch a lles disgyblion.

Mewn llawer o ysgolion, mae polisi ymddygiad cynhwysfawr sy'n cael ei roi ar waith yn briodol gan y rhan fwyaf o staff. Yn yr enghreifftiau gorau, mae arweinwyr yn canolbwyntio ar werthoedd y maent yn ceisio'u hyrwyddo yn hytrach na'r rheolau eu hunain. Mae'r rhan fwyaf o ysgolion uwchradd yn gweithredu trefniadau cyfleusterau mewnol ar gyfer cefnogi disgyblion sy'n dangos ymddygiad heriol iawn mewn gwarsi. Mewn llawer o achosion, mae'r trefniadau hyn yn sicrhau bod y disgyblion hyn yn parhau i wneud cynnydd yn eu gwaith. Yn yr enghreifftiau gorau, mae staff yn cynorthwyo disgyblion yn dda ac maent yn dychwelyd yn gyflym i'w gwarsi. Maent yn cynnwys disgyblion mewn trafodaethau cynhyrchiol am unrhyw broblemau a allai fod ganddynt, ac yn eu helpu i gynllunio i osgoi ailadrodd unrhyw ymddygiad gwael. Fodd bynnag, mewn ychydig o achosion, mae disgyblion yn aros yn yr ystafelloedd hyn, wedi'u hynysu oddi wrth eu cyfoedion, am gyfnodau estynedig, gan gynnwys amser cinio ac amser egwyl. Gall hyn gael effaith negyddol ar eu lles ac nid yw'n arwain at ymddygiad gwell.

Mae gan lawer o ysgolion ddisgwyliadau uchel o ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol, ac maent yn cefnogi eu dysgu'n dda. Mae'r cydlynnydd anghenion dysgu ychwanegol yn deall anghenion y disgyblion yn dda. Maent yn trafod y ffordd orau o gefnogi disgyblion penodol yn drylwyr gyda'r disgyblion, eu rhieni ac asiantaethau cymorth i lunio cynlluniau dysgu defnyddiol. Yn yr ysgolion hyn, mae athrawon yn defnyddio'r rhain yn dda i addasu eu haddysgu a sicrhau bod y disgyblion hyn yn gwneud cynnydd addas yn unol â thargedau heriol. Yn yr enghreifftiau gorau, mae athrawon yn gweithio'n agos â chynorthwywyr cymorth dysgu i gynllunio'r strategaethau dysgu mwyaf priodol ar gyfer y disgyblion hyn. Fodd bynnag,

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

mewn ychydig o achosion, mae cynlluniau dysgu'n rhy generig, nid ydynt yn cynnig digon o her i ddisgyblion ac nid ydynt yn rhoi arweiniad defnyddiol i athrawon. O ganlyniad, nid yw'r disgyblion hyn yn gwneud digon o gynnydd yn eu gwybodaeth na'u medrau pwnc.

Mewn llawer o ysgolion, mae trefniadau i hyrwyddo presenoldeb da yn effeithiol. Yn yr ysgolion hyn, mae arweinwyr yn pwysleisio'n gyson y cysylltiad rhwng presenoldeb uchel a chyflawniad academiaidd da. Mae ganddynt ddisgwyliadau uchel ynglŷn â phresenoldeb, ac yn cyfleu'r rhain yn rheolaidd i ddisgyblion a rhieni. Fodd bynnag, cynyddodd cyfraddau absenoldeb anawdurdodedig ychydig yn y flwyddyn academiaidd ddiwethaf, ac mae disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim yn parhau i fod yn fwy tebygol o fod yn absennol (Llywodraeth Cymru, 2019a). Mewn ychydig iawn o ysgolion, nid yw arweinwyr yn ddigon llwyddiannus yn ymgysylltu â rhieni na disgyblion i sicrhau presenoldeb da.

Arweinyddiaeth a rheolaeth

Mae arweinyddiaeth yn dda neu'n rhagorol mewn bron i bedair o bob deg ysgol. Yn yr enghreifftiau gorau, mae'r uwch dîm arwain yn cydweithio'n llwyddiannus i gyfleu gweledigaeth glir yn seiliedig ar ddiwylliant o ddisgwyliadau uchel ar gyfer yr holl ddisgyblion. Mae staff, disgyblion a'r corff llywodraethol yn arddel nodau a disgwyliadau'r ysgol yn llawn. Mae arweinwyr yn rhoi pwyslais cryf ar addysgu, ond nid ydynt yn mynnu cydymffurfio anystyriol â pholisi ysgol. Yn hytrach, maent yn disgwyl i athrawon ddefnyddio ystod eang o strategaethau a dewis y dull priodol ar gyfer eu dosbarth a'r testun dan sylw. Mae arweinwyr ar bob lefel yn meddu ar ddealltwriaeth ddofn o'r cryfderau a'r gwendidau ar draws yr ysgol, ac yn gwerthuso gwahanol strategaethau yn wrthrychol yn sgil eu heffaith ar ddysgu, ac ar les disgyblion. Mae arweinwyr yn yr ysgolion hyn yn gwerthuso ansawdd yr addysgu trwy ystod o wahanol weithgareddau ac maent yn tueddu i beidio â chynnig barnau ar wersi unigol. Yn hytrach, maent yn cymryd rhan mewn deialog broffesiynol gyda staff am agweddau sy'n haeddu cael eu rhannu â staff eraill a meysydd i'w gwella. Mae arweinwyr yn yr ysgolion hyn yn gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer disgyblion ac yn cynllunio'n ddiwyd i gyflawni'r rhain. Yn yr ysgolion hyn, mae synnwyr cyffredin o ddiben a chydweithio helaeth sy'n canolbwyntio ar welliant parhaus. Mae staff yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a bod pobl yn ymddiried ynddynt.

Pan fydd arweinyddiaeth yn dda neu'n well, mae arweinwyr yn gefnogol, yn ofalgar ac yn anogol ond hefyd yn heriol, pan fydd angen. Mae arweinwyr yn yr ysgolion hyn yn deall agweddau cadarnhaol yn dda a'r rhai y mae angen eu gwella. Maent yn meithrin perthnasoedd cadarnhaol gyda rhieni a'r gymuned. Sicrheir bod cyn lleied o waith papur ag y bo modd, ond caiff agweddau pwysig i sicrhau atebolrwydd eu gwneud yn dda. Caiff systemau i reoli perfformiad staff eu cymhwysio'n gyson ac maent yn llywio rhaglen dysgu proffesiynol ystyrlon. Ceir diwylliant cryf o werthuso gwrthrychol a chynllunio ar gyfer gwella. Yn yr ysgolion hyn, mae arweinwyr yn arfarnu gwaith yr ysgol yn barhaus ac yn ymateb yn brydlon i unrhyw agweddau

Ysgol Gymunedol Cwmtawe

Mae gan Ysgol Gymunedol Cwmtawe raglen datblygiad proffesiynol gref ar gyfer staff ar bob cam o'u gyrfaedd. Defnyddir rhaglenni hyfforddi, cysgodi mewn swydd, hyfforddi a rhannu arfer effeithiol. Mae'r rhaglen yn rhoi'r profiad i staff gymryd perchnogaeth o'u haddysgu.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Cydnabod
Rhagoriaeth
Recognising
Excellence

Ysgol Gyfun Y Bont-faen

Mae rhaglen dysgu proffesiynol gan Ysgol Gyfun y Bont-faen. Mae wedi'i llunio i sicrhau bod yr holl staff yn gallu mynd i'r afael â gwelliant yn llwyddiannus. Mae'r ymagwedd hon wedi creu diwylliant o gydweithio a dealltwriaeth o bwysigrwydd dysgu parhaus.

I gael mwy o wybodaeth, darllenwch ein **hastudiaeth achos**

Cydnabod
Rhagoriaeth
Recognising
Excellence

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

y mae angen eu gwella. Maent yn deall pa mor dda y mae disgyblion yn perfformio mewn perthynas ag ysgolion tebyg eraill, ac yn gosod nodau uchelgeisiol. Mae llywodraethwyr yn wybodus ac mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o gryfderau a gwendidau'r ysgol. Mae ganddynt rôl ddylanwadol mewn gosod cyfeiriad strategol yr ysgol.

Pan geir diffygion, mae'r rhain yn bennaf oherwydd na all arweinwyr nodi meysydd i'w gwella mewn addysgu ar draws yr ysgol. Mewn ychydig o achosion, mae arweinwyr yn canolbwyntio cymaint ar wella deilliannau arholiadau fel nad ydynt yn rhoi digon o bwysigrwydd i sicrhau addysg eang disgyblion neu'u datblygiad cymdeithasol a phersonol. Mewn ychydig o ysgolion a arolygwyd eleni, nid yw arweinwyr wedi mynd i'r afael ag ymddygiad gwael a bwlio.

Mewn lleiafrif o ysgolion, mae gweithdrefnau ar gyfer hunanwerthuso yn tueddu i ganolbwyntio ar gydymffurfio â pholisi'r ysgol yn hytrach na gwerthuso effaith eu darpariaeth ar gynnydd disgyblion. Mewn gormod o achosion, mae ysgolion yn barnu ansawdd yr addysgu ar draws yr ysgol trwy gyfrif nifer y gwersi y barnwyd eu bod yn 'dda' neu'n well. Nid ydynt yn cysylltu addysgu â'i effaith ar ddysgu yn ddigon agos. Mewn lleiafrif o ysgolion, mae gan arweinwyr a llywodraethwyr ddealltwriaeth wael o berfformiad eu hysgol o gymharu ag ysgolion eraill tebyg. Mewn lleiafrif o achosion, nid yw arweinwyr yn casglu gwybodaeth am les disgyblion mewn modd strategol. O ganlyniad, nid oes ganddynt ddealltwriaeth gadarn o faterion cyfredol, ac ni allant gynllunio ar gyfer gwella. Yn aml, mae gormod o flaenoriaethau ar gyfer gwella mewn cynlluniau datblygu ysgol gyfan.

Mewn mwyafrif o ysgolion, mae arweinwyr yn defnyddio canfyddiadau o hunanwerthuso yn dda i gynllunio a gwerthuso gweithgareddau dysgu proffesiynol. Maent yn cynllunio eu rhaglen dysgu proffesiynol yn ofalus i sicrhau bod unrhyw hyfforddiant yn cyd-fynd yn agos â blaenoriaethau unigol, adrannol, ysgol a chenedlaethol. Maent yn rhoi amser i adrannau unigol fyfyrion ar unrhyw hyfforddiant a roddwyd ac addasu eu harfer mewn ffordd sy'n gweddu orau i'w pwnc. Yn yr ysgolion hyn, mae ffocws cyson ar wella addysgu ac ar gynllunio'r gweithgareddau mwyaf gwerth chweil ar gyfer disgyblion. Fodd bynnag, mewn lleiafrif o ysgolion, nid yw arweinwyr yn cynllunio'n ddigon da ar gyfer dysgu proffesiynol. Yn aml, dim ond cyfleoedd i sicrhau bod eu gwybodaeth am ofynion arholiadau yn gyfoes a gynigir i staff. Mewn ychydig o achosion, nid yw staff yn cael yr hyfforddiant hanfodol hwn. Yn yr ysgolion hyn, mae diffyg ffocws ar wella addysgu. Yn hytrach, mae staff yn dibynnu ar ddarparu sesiynau adolygu ar ôl yr ysgol ar gyfer disgyblion, weithiau ar benwythnosau ac yn ystod gwyliau, i sicrhau deilliannau da. Mae'r strategaeth hon yn effeithio'n negyddol ar forâl staff a'u lles.

Mewn ysgolion ag arweinyddiaeth wan, yn aml, mae cyfarfodydd yn cynnwys uwch arweinwyr ac arweinwyr canol yn canolbwyntio'n drwm ar faterion gweithredol ac nid ydynt yn ystyried materion strategol fel effaith strategaethau ysgol gyfan neu adrannol ar ddeilliannau. Yn ychwanegol, nid yw arweinwyr yn yr ysgolion hyn yn canolbwyntio ar flaenoriaethau cenedlaethol, fel datblygu medrau TGCh, llythrennedd neu rifedd disgyblion, gafael disgyblion ar y Gymraeg neu gyrhaeddiad disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim.

Crynodebau sector: Ysgolion uwchradd

Mae'r holl ysgolion a arolygwyd eleni yn adrodd am yr angen i wneud penderfyniadau ariannol anodd o ganlyniad i gyllidebau llai. Yn aml, mae'r rhain yn arwain at gynyddu meintiau dosbarthiadau neu golli cynorthwywyr cymorth dysgu. Trwy benderfyniadau darbodus am wariant, llwyddodd tua saith o bob deg ysgol i reoli eu cyllideb yn dda. Nid yw ychydig dros dair o bob deg ysgol uwchradd a arolygwyd eleni wedi llwyddo i wneud hyn ac maent yn gweithredu â diffyg yn y gyllideb. Mewn ychydig o achosion, mae'r rhain yn fawr iawn, ac er eu bod yn gweithredu o dan drwydded gan yr awdurdod lleol, nid yw'n glir sut bydd yr ysgolion hyn yn llwyddo i gael gwared ar eu diffygion.

Gweithgarwch dilynol

O'r 29 ysgol uwchradd a arolygwyd eleni, mae angen rhyw lefel o weithgarwch dilynol ar ryw chwech o bob deg ohonynt. Gosodwyd un deg tri o ysgolion yn y categori adolygu gan Estyn, mae angen gwelliant sylweddol ar dair ysgol, ac mae angen mesurau arbennig ar ddwy ysgol.

Ar ddechrau tymor yr hydref, roedd saith ysgol yn y categori mesurau arbennig. Gwnaeth un o'r ysgolion hyn gynnydd da yn unol â'i hargymhellion, ac fe'i tynnwyd o'r categori yn dilyn ymweliad monitro. Cafodd dwy ysgol arall eu hymweliad cyntaf yn dilyn arolygiad craidd. Canolbwyntiodd yr ymweliad hwn ar sicrhau bod gan yr ysgol gynllun gweithredu ôl-arolygiad addas ar waith. Roedd y pedair ysgol arall wedi gwneud cynnydd annigonol yn unol â'u hargymhellion, ac maent yn parhau i fod yn y categori mesurau arbennig. Yn yr ysgolion hyn, ni chaiff arweinwyr ar bob lefel ddigon o effaith ar ddeilliannau disgyblion. Yn benodol, nid ydynt yn canolbwyntio ddigon ar y graddau y caiff addysgu effaith gadarnhaol ar safonau, cynnydd ac ymgysylltiad disgyblion â'u dysgu.

Roedd angen gwelliant sylweddol ar ddeg ysgol ar ddechrau'r flwyddyn academaidd hon. Cynhaliodd Estyn ymweliadau i fonitro cynnydd wyth o'r ysgolion hyn. Roedd pum ysgol wedi gwneud digon o gynnydd i gael eu tynnu o'r categori hwn. Roedd un ysgol wedi gwneud cynnydd cyfyngedig yn unol â'i hargymhellion, a barnwyd bod angen mesurau arbennig arni. Roedd dwy ysgol wedi gwneud cynnydd yn unol ag argymhellion eu harolygiad craidd, ond dim digon i'w tynnu o'r categori hwn.

Ym mis Tachwedd, fe wnaethom adolygu cynnydd wyth ysgol yn y categori adolygu gan Estyn. Fe wnaethom werthuso'r adroddiadau cynnydd a gyflwynwyd gan yr ysgolion a'u hawdurdodau lleol i ystyried cynnydd yn unol â'r argymhellion, yn ogystal â dadansoddi deilliannau cyfnod allweddol 4. Yn dilyn yr adolygiad, barnwyd bod pedair o'r ysgolion hyn wedi gwneud digon o gynnydd ac nid oedd angen monitro pellach gan Estyn arnynt. O'r ysgolion sy'n weddill, mae un ysgol yn parhau i gael ei hadolygu gan Estyn. Cafodd y tair ysgol arall ymweliad monitro. Barnwyd bod un ysgol wedi gwneud digon o welliant, ac fe'i tynnwyd oddi ar y rhestr o ysgolion y mae angen iddynt gael eu hadolygu gan Estyn. Nid oedd dwy ysgol wedi gwneud digon o gynnydd yn unol â'r argymhellion o'u harolygiadau craidd, a barnwyd bod angen gwelliant sylweddol arnynt.

Ar ddiwedd blwyddyn academaidd 2018-2019, mae naw ysgol yn y categori mesurau arbennig, naw ysgol yn y categori gwelliant sylweddol a 23 yn y categori adolygu gan Estyn.